Leila Sebbar - Mirna Sindičić Sabljo, University of Zadar, Croatia

Leila Sebbar: ZASPALI U KUKURUZU / S francuskog prevela Mirna Sindičić Sabljo

Jedan je čovjek rekao: „Najljepše godine moga života su ondje, u prašini eksplozije."

Zaspali su u kukuruzu. Ništa ne čuju, ništa ne vide. Mladi su. Kukuruz ih štiti.

Operaciju su najavili u tisku. Televizija, radio ponavljaju informaciju, riječi naviru, uporne, i ako se rečenica izgubi od jedne do druge sobe, rekonstituirat će se između kuhinje i balkona. Čuje se: „rušenje… problemi… zone… stambeni park… prenaseljenost… predgrađe… dotrajalost… rušenje… eksploziv… stambena četvrt… deset nebodera…" Shvaćamo da će već mjesecima zazidani neboderi biti srušeni. Barem je to jednostavno.

Iz jednog se nebodera preselila u drugi. Kad je suprug došao po nju u selo, odmah je pristala. Sve te godine u kući koja nikad neće biti njezina. Od prvog je dana znala da je majka njenog supruga neće voljeti. Nije ju zlostavljala, ignorirala ju je, kao da ona nije bila majka djece njenog najstarijeg sina. Svekrva ju je intrigama pokušala odvojiti od dječaka kako bi ih poslala da žive s ocem jer ona nije bila dostojna odgajati sinove, a kćeri, to je manje važno, one mogu ostati s majkom. U dvjema sobama kuće koja nije njena kuća čekala je dan kad će je suprug izbaviti od prešutnog i podmuklog proganjanja. Otputovala je s djecom, svekrva je plakala, htjela je otići s najstarijim sinom u drugu zemlju. Starica je ostala u svojoj kući.

Kad su stigli ondje, suprug joj je objasnio da pravu kuću treba pričekati, zvao ju je „F5 u H.L.M.", to je rekao na stranom jeziku, svojim brdskim naglaskom. To bi je svaki put nasmijalo. Spojeno bi izgovorila: „Efpetuhaelem", stan s pet soba u zgradi sa socijalnim stanovima.

Dobila je svoju kuću u neboderu.

Nakon tranzitnog naselja, stan s pet soba, kuhinjom, kupaonicom, odvojenim zahodom, balkonom, četiri sobe i blagovaonicom… Svekrva je mogla krepati u kući na selu. Krepat će sama. Nikad se neće vratiti onamo dolje.

eISSN 1847-7755; doi: 10.15291/sic/2.2.lt.2

Podigla je sedmoro djece u kući u neboderu, u svojoj kući. Konačno slobodna i sretna, od kuhinje do balkona ona je bila ta koja odlučuje o svemu. Suprug joj je dopustio da radi što želi i sve je bilo dobro. Sve… gotovo sve. Njena kći, ona koju je svekrva htjela odgojiti, ona koju bi ukrala da nije bila oprezna… Njena kći, to je njena tiha bol. O tome sa suprugom nije razgovarala. On radi izvan kuće. A kuća je njezina. Njena kći nije krenula pravim putem. Ne sluša je. Raspuštena je, njena kći, to je njena sramota, a ako se jednog dana dogodi zlo… ne želi o tome ni misliti.

Odnedavna obitelj živi u novom neboderu, u drugoj četvrti u predgrađu. Neboder će raznijeti eksplozivom. Ne želi vidjeti svoju prvu kuću svedenu na prašinu, kao da je i sama umrla i pretvorila se u prašinu. Ostat će u sobi, sa spuštenim roletama.

Tihi su, zaspali u kukuruzu. Ni ne pomišljaju da bi ih mogli nadzirati. Kćer nije strah. Kukuruz ih štiti.

Susjedi više nisu susjedi. Nakon što su napustili nebodere, rasuli su se po okolnim četvrtima. Posjećivali su se prvih mjeseci, ali trebalo je promijeniti nekoliko autobusa, dugo čekati. Zima je prošla, s proljećem je došao zaborav, susjedi su izgubili stare susjede i malo-pomalo stekli poznanstva u novim četvrtima. Ponovno će ih spojiti promatranje uništenja zapečaćenih nebodera. Kao da ni ne znaju da su ondje proživjeli godine i godine. Na to više ni ne misle, ali jutros, u zoru, pripremaju se za katastrofu „na izravnoj vezi“, ali ne pravu katastrofu jer neće biti mrtvih, samo beton i metal, staklo i prašina, neboderi će se srušiti na tlo uz prasak. Sve će vidjeti, ne samo slike na televiziji poput drugih, prikazat će ih večeras na dnevniku, oni su u prvom redu, to je njihovo pravo, te su nebodere nastanjivali, ondje iza prozora začepljenih kamenom i gipsom bio je njihov dom. Rekli su im: „Bit ćete prvi, ne brinite, obavijestit ćemo vas, bez brige.“ Nikakvu obavijest nisu primili, ali radio, televizija, tisak, svi su o tome govorili, svugdje je bilo najavljeno. Izniman događaj, a oni, junaci, glumci i gledatelji.

U novoj kući svi su se pripremali. Djeca, mali i veliki, otac, majka, obitelj… Privilegirane obitelji koje su prve nastanile nebodere, nakon tranzitnih naselja i slamova, one će dobiti najbolja mjesta. Obitelji koje imaju prednost ustale su prije sunca, odjevene za slavlje i kraljevski nahranjene, žurile su prema rezerviranoj esplanadi koju je policija čuvala za njih.

Otišli su, otac i djeca. Majka stariju kćer nije vidjela ni u djevojačkoj sobi ni za stolom za doručkom. Ustala je rano kako bi zauzela mjesta u prvom redu, već je ondje. Njena je kći dobra djevojka, zahvaljujući njoj vidjet će sve, a ona koja vjeruje u glasinu što kruži četvrti, pločnicima i stubištem, tu glasinu koja kaže da je njena kći krenula lošim putem, ona više neće slušati susjede i njihove priče o djevojkama iz četvrti. One ih nadgledaju s igrališta, prozora nebodera, parkirališta trgovačkog centra, sve znaju i pričaju o tome. Ne želi više slušati razgovore susjeda na tržnici, u trgovini, na ulazu u školu. Njena kći nije poput tih djevojaka iz četvrti koje trče za momcima.

Leže u kukuruzu, nitko ih ne vidi, ljube se. Neboderi još stoje, poput fantoma.

Majka je sjela na kraj kuhinjskog stola. Sama. Miris kave s hladnim mlijekom i miris očeva sivog duhana izazivali su joj mučninu. Zaprljan stolnjak, marmelada zalijepljena za staklenku, napola pojeden kruh. Kore naranči usred načetih keksa… promatra nered obiteljskog doručka, nered nedjeljnog jutra. U pravilu ona ne sjedi, pošalje ih sve van, supruga, djecu, velike i male. Sama u kuhinji posprema, pere, suši, čisti sa svojom šalicom kave, mirna.

Tog jutra majka je sama, gleda u daljinu. Neće kišiti. Dogodit će se eksplozija. Ustane, uzdajući se u Boga, bolovi u leđima je umaraju. Ostavlja nered neredu jutra. U svojoj sobi zatvori vanjsku roletu, navuče teške zavjese s obje strane prozora, ispruži se na prekrivaču podstavljenom flanelom. Zatvori oči. Misli na stariju kćer. Što ako je nepravedna? Ako se vara?

Otac i djeca dobili su najbolja mjesta, pored susjeda iz starih nebodera. Razgovaraju. Sin će snimiti eksploziju, posudio je kameru, siguran je da će film prodati nekoj stranoj televizijskoj kući, čini se da je Francuska primjer kako srušiti neboder, tako kažu, a on će se obogatiti. Policija štiti televizijske ekipe na uzvisinama oko pustog mjesta koje se doima poput borilišta zabranjenog prvim stanovnicima koji su okružili zaposlene tehničare u potrazi za idealnim kutom pod kojim će snimati. Ekipe će snimiti nebodere koji se ruše i one koji ih gledaju, a oni, večeras, u dnevnoj sobi sa susjedima, pokrenutog projektora, znat će da su bili ondje, tog slavnog dana, prvi na grandioznom spektaklu, pacifističkoj katastrofi, tog dana kad se petnaest, dvadeset, dvadeset i pet godina života rasulo po okolnim poljima kukuruza.

Obitelji su se smještale u neredu. Dugo će trajati. Pirotehničari se pripremaju. Ljudi ih okružuju, prate njihove geste, međusobno razgovaraju, šapuću, spuštenog glasa pričaju o nekadašnjim ne

tako slavnim pothvatima koji su ih tih dana proslavili, o pećinama koje su eksplodirale u planinskim područjima, u onoj zemlji u kojoj rat ponovno počinje, ali ovog se puta napadaju međusobno. Bili su mladi, oni koji nisu umrli u zasjedama, vratili su se, smjestili su ih u nebodere, ovdje su pronašli obitelji, susjede iz one zemlje koju nisu voljeli zato što je ondje bio rat, susjede koje su ignorirali, nisu razgovarali s onima koji su ubili njihove prijatelje, ni ne pitajući ih jesu li njihovi sinovi ili braća nestali u kampovima ili tijekom uobičajenih masovnih uhićenja koja su provodili u regijama koje su postale zabranjene zone.

Kilogrami eksploziva povećavali su se sa satima, tristo, šesto, devetsto, tisuću, vrijeme do uništenja se smanjivalo, tornjevi će nestati za šezdeset sekundi, za trideset, za deset, treba snimiti: u kilogramima najviše moguće, u sekundama najmanje. Odbrojava se. Objašnjava se, postavljaju se teorije, kladi se. Bit će lijepo.

Na pokošenoj i suhoj tratini žene sjede na sklopivim stolcima, pletu, krpaju, čekaju. Bile su mlade, odgojile su djecu u tim neboderima. Novinari ih ispituju, zašto njih? Tu su samo kako bi vidjele, to je sve, nemaju što za reći, neboderi su neboderi, što bi mogle ispričati? Dan po dan, svakodnevne priče, a mangupa koji pale aute, toga nije bilo u njihovoj četvrti, to oni žele znati? To je za lokalne novine? Za televiziju? Koju televizijsku kuću? Neće razgovarati, kasnije će reći bilo što, kad sve prođe. Njihov život, to je samo njihovo. Tu su kao i ostali, neka ih ostave na miru.

Zaspali su, u kukuruzu.

Majka je u svojoj sobi, ispružena na krevetu, zatvorenih očiju. Svoju zemlju nije zaboravila. Ali njena zemlja koja upada u ludilo zaboravila je nju.

Da je ostala ondje, danas bi se njeni sinovi morali boriti protiv braće, ondje braća ubijaju braću. Neboderi koje će raznijeti nisu neka tragedija. Zašto plače, ležeći u mraku, sama u napuštenoj kući? Njeni sinovi neće ići u vojsku i ubijati i klati braću. Kći je tjera na plač, kao i neboderi iz djetinjstva, ne njezina, njene kćeri. Neboderi će biti razneseni, njena kći prisustvuje predstavi poput drugih, ne brine se o svim tim godinama koje će se rasprsnuti, raznijeti, nestati na niskom nebu i širokim poljima u okolici, sve do kukuruzišta. Večeras neće gledati dnevnik, ne želi vidjeti slike kaosa, to je kaos, neboderi koje uništavaju, čak i ako su prazni, kao da ona još ondje živi sa

svojom malom djecom, u prvoj kući, najljepšoj, onoj koju je voljela. Neće izlaziti iz sobe. Neće napraviti večeru, pravit će se da spava.

Čula je eksploziju, prigušenu udaljenošću.

Probudili su je krici djece. Provalili su u sobu, mališani su skočili na krevet i sjeli kraj nje kako bi joj sve ispričali. Svi su govorili u isti glas. Bilo ih je strah, ali bilo je bolje nego u kinu. Vatrogasci su sve predvidjeli, nisu vidjeli vatru, nedostajala je vatra. Pored svega htjeli su i požar. Ali bilo je dobro. Zadovoljni su. Čekaju dnevnik kako bi ponovno sve vidjeli. Najstariji brat je snimio video, a večeras će snimiti reportažu s televizije.

Djeca navaljuju. Majka popušta.

Vrijeme je dnevnika. U dnevnoj sobi je obitelj, susjedi, rodbina, svi su tu. Kći će doći. Pada mrak. Vjerojatno je otišla u knjižnicu u blizini srednje škole, uvijek ide u knjižnicu navečer, to kaže majci kad kasni. Večeras još nije stigla.

Najprije se čuje buka eksplozije pa se vide slike, slike, slike, majka otvara oči. Posljednja slika: kadar fiksira mladića i djevojku zaspale u kukuruzu. TV dnevnik se nastavlja.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License